

Kasvinsuojeluneuvottelukunnan kokous

Aika: 8.4.2024 Tukes, kokous pidettiin Teamsin välityksellä

Osallistujat: Tove Jern (MMM, pj), Heli Anttila (Tukes, siht.), Kaija Kallio-Mannila (Tukes), Sari Autio (Tukes), Terho Hyvönen (Luke), Taina Sahin (MMM), Marja Savonmäki (MMM), Andreas Heikkilä (Kaste), Kristiina Mäkinen (HY), Mika Virtanen (MTK), Hanna Skogster (Puutarhaliitto), Eeva-Liisa Terhonen (Luke), Veli-Pekka Reskola (MMM), Tomi Pousi (Hedelmän ja marjanviljelijäin liitto), Pasi Mäkelä (MMM)

1. Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Tukesin ajankohtaiset asiat kasvinsuojeluaineista

Myyntimäärät, urea, glyfosaatti ja poikkeusluvut; Kaija Kallio-Mannila

Metsässä käytettävät tehoaineet ovat myyntimäärällisesti isoin ryhmä kasvinsuojeluaineista. Glyfosaatin käyttö lisääntynyt tasaisesti ja sen osuus myydyistä herbisideistä on 50-60 % (5 v. keskiarvo). Fungisidien myyntimäärät vähentyneet viiden vuoden tarkastelujaksolla ja insektisidien myynti on vähäistä kokonaisyntymäärissä. Urean myynti oli vuonna 2020 74 % kaikista kasvinsuojeluaineista. Myyntimäärätilastoja ehditään hyödyntää vähänlaisesti ja niitä voisi hyödyntää esim. opinnäytetyöhön.

Kasvinsuojeluaineet arvioidaan ja hyväksytään EU:ssa kaksivaiheisessa hyväksymisjärjestelmässä, ensin tehoaine ja sitten valmisteet. Urea hyväksyttiin EU:ssa uudelleen vähäriskisenä tehoaineena 30.1.2024. Asetus astuu voimaan 1.5.2024 ja valmisteiden lupia pitää hakea tästä 3 kk sisällä. Tehoaineen uudelleen hyväksyminen kattaa ainoastaan käytön houkutteena (atraktantti) hedelmäkärpäselle oliivinviljelyssä. Urean kantokäsittelyä varten tulee toimittaa tutkimusaineisto ja tehdä mallinnukset riskinarviointia varten urea-valmisteiden uudelleen hyväksymiseksi. Tukes on suositellut, että luvanhakijat

muodostaisivat yhteisen konsortion uudelleen hyväksymisen hakemista varten. Tällä hetkellä markkinoilla on neljä ureaa sisältävää valmistetta kantokäsittelyyn.

Glyfosaatti hyväksyttiin EU:ssa uudelleen 15.12.2023. Tällä hetkellä Suomen markkinoilla on 25 (8.4.2024) glyfosaatti-valmistetta, mutta valikoima ”elää” lähivuosina, ja osa valmisteista tulee poistumaan. Tukes on käsitellyt viime aikoina edellisen glyfosaatin hyväksymiskierroksen aikaisia vireillä olevia hakemuksia, 2 uudelleen hyväksymistä sekä 6 uutta glyfosaatti-valmistetta. Tässä yhteydessä Tukes muutti aikaisempaa tulkintaa, milloin glyfosaattia saa käyttää rikkakasvien torjuntaan ennen sadonkorjuuta. Aikaisemmin glyfosaatin käyttö rikkakasvien torjuntaan ennen sadonkorjuuta Suomessa oli sallittua vain rehukauralla ja -ohralla sekä rypsilä ja rapsilla. Nyt linjausta muutettiin, että käyttökohteiksi voidaan hyväksyä kaikki, myös elintarvikkeiksi käytettävät kasvit, jos käyttökohde on riskinarvioinnin perusteella hyväksyttävä. Tämä linjaus yhteinäistää käytäntöjä muiden jäsenmaiden kesken. Sen sijaan glyfosaatin käyttöä kasvuston pakkotuleennuttamiseen ei edelleenkään hyväksytä.

Tukes on myöntänyt vuosittain 10-20 poikkeuslupaa kasvinsuojelullisiin hätätilanteisiin. EU:n tuomioistuin antoi 19.1.2023 klotianidiinin ja tiametoksaamin poikkeusluvista ratkaisun, jonka mukaan poikkeuslupia ei voida myöntää kielletyille tehoaineille tai käyttöihin, joihin käyttö on nimenomaan rajoitettu tai kielletty. Tämän jälkeen komissiossa ja jäsenmaiden välillä on ollut keskustelua, koskeeko ratkaisu kaikkia poikkeuslupia. Komissio ei ole antanut selkeää tulkintaa tuomioistuimen ratkaisusta. Nyt kuitenkin valmistellaan päivitystä poikkeuslupien ohjeasiakirjaan ja siihen olisi sisällymässä tulkinta, ettei poikkeuslupaa voi antaa valmisteelle, jonka sisältämän tehoaineen käyttökohde on kielletty tehoaineen täytäntöönpanoasetuksessa. Tukes on noudattanut tätä linjaa v. 2023 alun jälkeen annetuissa poikkeusluvuissa.

Mikrobiologisten kasvinsuojeluaineiden ja biosidien riskinarvioinnin kehittäminen, Sari Autio

Komissio on järjestänyt koulutusta jäsenmaiden asiantuntijoille mikrobiologisten aineiden riskinarvioinneista. Koulutukset järjestää kaksi yritystä ja kouluttajina toimii seitsämän asiantuntijaa eri jäsenmaista, Sari Autio Tukesista yhtenä kouluttajana. Koulutuksia on tulossa vielä syksystä 2024 helmikuuhun 2025. Kurssi on nelipäiväinen, tiivis koulutus mikrobiologisten valmisteiden riskinarvioinnista, lainsäädännöstä, biologisten torjunnan periaatteista, tietovaatimuksista ja menettelyistä sekä riskinvähennyskeinoista ja yleisesti eroavaisuuksista kemiallisiin kasvinsuojeluaineisiin. Tavoitteena on, että EU:ssa lisätään osaamista ja ymmärtämistä mikrobiologisten tehoaineiden ja valmisteiden riskinarvioinnista, jotta voidaan saada lisää mikrobiologisia valmisteita markkinoille. Suomessa kansallinen toimeenpano-ohjelman, NAP III:n toimenpiteenä on tehostaa uusien biologisten kasvinsuojeluaineiden markkinoille pääsyä. Suomelle on vielä kiintiöpaikkoja koulutukseen ja mukaan voi hakea Suomen BTSF-yhdyshenkilön kautta, os. [kristiina.sulkkonen\(at\)ruokavirasto.fi](mailto:kristiina.sulkkonen@ruokavirasto.fi).

4. Maatalouden ympäristöseurannat ja rikkakasviseurannan tuloksia, Terho Hyvönen, Luke

Maatalouden ympäristöseurannoilla ei ole ollut aiemmin pysyvää rahoitusta MTT/Lukessa, mutta tiedontarve on ollut jatkuva, jotta voidaan esim. peilata CAP-toimenpiteiden vaikuttavuutta. MMM päätti rahoittaa seurantakokonaisuutta vuosille 2023-2030 5,37 milj. eurolla. Seuranta tehdään neljästä teemasta: lajistoseuranta, maaperäseuranta, ilma-vesiseuranta ja toimijaseuranta. Lajistoseuranta tehdään mm. piennarkasveille, peltolinnustolle, riistanisäkkäille, maisemarakenteesta ja lintuindikaattorin muutoksista. Maaperäseurannoilla selvitetään mm. ravinteita, maaperän ominaisuuksia ja kasvinsuojeluaineiden jäämiä. Aikaisemmin kasvinsuojeluainiden jäämistä ei ole ollut jatkuvaa seuranta. Ilma-vesiseurannoilla seurataan mm. ravinnekuormitusta, viljelykierron ja viljelymenetelmien vaikutuksia ravinnehuuhtoutumisiin ja eroosion kehitystä Suomessa. Toimijaseurannoilla seurataan ravinteiden kierrätyksen indikaattoria, lannankäsittelyä ja biokaasulaitosten prosesseja ja käyttökohteita.

Keskustelu: Tehdäänkö seurannoissa yhteistyötä Syken kanssa? Kyllä, Syke tekee mm. pölyttäjäseuranta ja vesistöihin liittyviä seurantoja.

Onko CAP-tuet vaikuttaneet maatalousympäristön lajistoihin? Ympäristöseurannoilla on hyvin haastavaa osoittaa, millaisia vaikutuksia aiemmilla CAP-tukiehdolla on ollut, mutta näillä seurannoilla yritetään selvittää CAP:n vaikutuksia maatalousympäristöön.

Rikkakasviseuranta on Suomessa tehty jo 60 vuoden ajan. Kartoituksia on tehty sinä aikana viitenä ajankohtana. Ensimmäinen kartoitus aloitettiin vuosina 1961-64 samoihin aikoihin kuin kemiallinen rikkakasvien torjunta alkoi. Kullakin ajanjaksolla on ollut oma teemansa: v. 1982-84: 20 v. tehostuvaa maataloutta; 1997-1999: EU, CAP ja luomuviljelyn yleistymisen; v. 2007-2009 kevätmuokkauksen ja suorakylvön yleistymisen ja v. 2020-2022 viljelyn monimuotoistuminen. Kasvinsuojeluaineiden käytössä suurimmat trendit 2000-luvulla ovat olleet sulfonyyriureoiden käyttö sekä glyfosaatin käytön yleistymisen tasaisesti 20 vuoden aikana kevytmuokkauksen ja suorakylvön vuoksi. Rikkakasviseurannoissa havaitaan, että luomupelloissa selvästi enemmän rikkakasvilajeja kuin tavanomaisesti viljelyllä pelloilla. Rikkakasvien kokonaismäärässä ei ole tapahtunut muutoksia 20-30 vuoden aikana. Tavanomaisessa viljelyssä rikkakasvien määrät vähäisiä, luomupelloissa rikkakasvien yksilömäärät ovat samalla tasolla kuin 1960-luvun tavanomaisessa viljelyssä. Herbisidien käyttö näkyy selkeästi rikkakasviseurantojen tuloksissa.

Kylänurmikkaa esiintyy lähes puolella tavanomaisissa pelloilla. Sen kasvusto muodostuu syksyllä ja talvehtinut kasvusto siementää keväällä. Juolavehnän määrät ovat vähentyneet suorakylvön ja kevytmuokkauksen myötä tavanomaisessa viljelyssä. Luomuviljelyllä pelloilla juolavehneä on esiintynyt samalla tavalla eri vuosikymmeninä tehdyissä kartoituksissa.

Kananhirssi on uusi ja haasteellinen rikkakasvi, mutta se ei näy vielä satunnaistetuissa rikkakasviseurannoissa. Luke on avannut luonnonvaratieto-sivuston: luonnonvaratieto.luke.fi, jossa on karttapalvelu ja seurantatietoja eri ajankohdan rikkakasviseurannoista.

Keskustelu, Mika Virtanen: Glyfosaatin pre-harvest käytön mahdollisuus voi lisätä glyfosaatin käyttöä, jos glyfosaatti tehoaa kananhirssiin ja pre-harvest torjunnan aikaikkuna osuu kananhirssille suotuisaan torjunnan ajankohtaan. Kaija Kallio-Mannila: Dronien käyttö rikkojen tunnistamisessa? Uusia tekniikoita kehitellään, mutta ne vaativat tekoälyn opettamista, esim. hukkakauran tunnistaminen on vielä kehittyneessä, eikä hukkakauraa vielä tunnisteta ainakaan kaurakasvustoista.

5. Muut asiat

Aiheita ja kohteita kesäretkelle otetaan mieluusti vastaan. NORBARAG piti 2024 kokouksensa Helsingissä maaliskuussa ja siitä toivottiin esitystä seuraavaan kokoukseen. Yhteys Pentti Ruuttuseen.

Neuvottelukunnan seuraava kokous 26.9.2024

6. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 10.55.